
Ciechanów, ul. 17 Stycznia, gm. loco, woj. ciechanowskie, AZP 43-62

Informator Archeologiczny : badania 32, 224-225

1998

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

w I-jej ćwierci XVII w. Wykop 3/97-98 zlokalizowano w przejściu z górnego zamku na przygródek (zamek dolny). Odsłonięte tu relikty muru obwodowego zamku I fazy oraz ślady furty wybitej w murze, która była wówczas jedynym przejściem na przygródek (XV w.).

W wykopie 2/97-98 wyróżniono 4 warstwy kulturowe oraz relikty dwóch murów: mur 1 -ściana wschodnia XV-wiecznego budynku przybramnego pomiędzy tzw. skarbcem i bramą średniowieczną; mur 2 - przypora lub fragment ściany czołowej średniowiecznej bramy. Wydzielono warstwę użytkową z okresu budowy muru 1, datowaną czystym zespołem ceramiki na XV w.

W wykopie 2/97-98 stwierdzono, że warstwy zasypowe nowożytnie po zachodniej stronie pierwotnego muru obwodowego zamku I fazy sięgają podłoża skalnego, które opada tu gwałtownie w kierunku majdanu przygródka. Wypreparowano niktłe relikty furty, której szerokość wynosiła ca 1,40 m; komunikacja odbywała się prawdopodobnie po naturalnej pochylni ziemnej. Wystąpiły liczne fragmenty ceramiki i kafli, przemieszane - od późnego średniowiecza do okresu nowożytnego.

Materiały i dokumentacja znajdują się w archiwum PSOZ w Kielcach.

Badania, zarówno w rejonie bramy średniowiecznej jak i na zamku dolnym, powinny być kontynuowane.

CHĘCINY, kościół św. Bartłomieja, gm. *loco*, woj. kieleckie, AZP 87-61/-

- wyrobisko górnicze z pocz. XIV w.

Nadzór archeologiczny, przeprowadzony w okresie od kwietnia do października przez mgr. Czesława Hadamika (PSOZ w Kielcach). Finansowany przez PSOZ. Przebadano powierzchnię około 1 ara.

Na wyrobisko natrafiono w 1838 r., kiedy to na terenie dawnego cmentarza przykościelnego nastąpiło tąpnięcie, zagrażające bezpośrednio ścianom kościoła i kaplicy Trzech Króli. Doszło wówczas do penetracji sztolni, zupełnie później zapomnianej, która prawdopodobnie przebiegała pod kościołem, łącząc dwa zapadliska po dawnych szybach zlokalizowane na północ i południe od terenu kościoła (obecnie nieczytelne w terenie). Opis penetracji sztolni zachował się w aktach Rządu Guberni Radomskiej, znajdujących się w Archiwum Państwowym w Kielcach. W trakcie nadzoru natrafiono na XIX-wieczny zasyp sztolni w wykopie na terenie dawnego cmentarza przykościelnego oraz na relikty tej samej sztolni (czytelny w spągu obrywiska jej stropu) dostępny do dzisiaj z krypty grobowej Fodygów. Stratyfikacja nawarstwień ziemnych i architektury świadczy o tym, że sztolnia nie była znana budowniczym kościoła. Jest to - jak dotąd - jedyne wyrobisko na terenie chęcińskiego okręgu górniczego, odkryte pod obiektem architektury oraz najstarsze w pełni udokumentowane archeologicznie.

Materiały i dokumentacja znajdują się w PSOZ w Kielcach.

Wskazane są dalsze rozpoznanie wyrobisk na stokach Góry Zamkowej.

Chroberz, „Zamczysko”, gm. Złota Pińczowska, woj. kieleckie - patrz: wczesne średniowiecze

CIECHANÓW, ul. 17 Stycznia, gm. *loco*, woj. ciechanowskie, AZP 43-62

- osadnictwo typu miejskiego (XIV do XX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe w obrębie wykopu pod kolektor burzowy (wykop o szerokości 2,5 m), przeprowadzone od września do grudnia przez mgr. Marka Piotrowskiego („EVIS” s.c.). Finansowane przez Miejski Zarząd Dróg i Mostów w Ciechanowie. Pierwszy sezon badań.

Przebadana powierzchnia to:

1. dokumentacja profili na obszarze zniszczonym – łącznie 110 m;
2. obszar przekopany metodą wykopaliskową: 60 m x 2,5 m = 150 m².

Prace archeologiczne miały charakter ratowniczy związany z częściowo już wykonanymi wykopami kanalizacyjnymi. Celem prac było zadokumentowanie części zniszczonej (rysunki i fotografie profili)

oraz przeprowadzenie badań wykopaliskowych w części planowanej do rozkopania.

Założeniem badawczym było rozpoznanie i zadokumentowanie obiektów w obrębie wykopu (szer. 2.5 m) i rozpoznanie stratygrafii nawarstwień miejskich od średniowiecza aż po XX w.

Odkryto duże fragmenty zabudowy miejskiej z XIV/XV w. oraz budynki późniejsze (do XIX w.). Odsłonięte fragmenty budynków, to murowane i drewniane piwnice (szczególnie zabudowy nowożytniej) oraz częściowo zachowane konstrukcje drewniane budynków średniowiecznych. Szczególnie interesujący był fragment spalonej chaty z XV - XVI w., z zachowanymi belkami podłogi, o długości 3,5 m i średnicy do 20 cm oraz fragmentami ścian wykonanymi z pionowo ustawionych desek obrzuconych gliną. Obok odsłonięto warstwę mierzwy z tego samego okresu, w której znaleziono znaczną ilość fragmentów skór, drewna, ceramiki i zabytków metalowych. Grubość tej warstwy – od 50 do 200 cm (w obrębie wkopu). Warstwa mierzwy zalegała na przestrzeni około 10 m.

W 1998 r. zostało wykonane 100 m wykopu kanalizacyjnego, z czego 40 m (najciekawszych z punktu widzenia archeologicznego – obejmujących średniowieczną, drewnianą zabudowę), zniszczono sprzętem mechanicznym (zadokumentowano profile archeologiczne). Pozostałe 60 m przekopano ręcznie, z pełną dokumentacją archeologiczną.

Do wykopu głównego (biegnącego po linii wschód-zachód), dochodziły dwa 15-sto metrowej długości wykopy poprzeczne, przecinające jezdnię po linii północ-południe, także niestety wykopane sprzętem mechanicznym. Zadokumentowano profile archeologiczne. W jednym z nich odsłonięto potężne fundamenty kamienne z zaprawą wapienną, które mogły być pozostałością, lokalizowanego w tej okolicy, kościoła p.w. św. Małgorzaty.

W trakcie badań pozyskano kilka tysięcy fragmentów ceramiki, od XIV do XIX w., kilkadziesiąt zabytków wydzielonych z metalu i kości oraz kilka dobrze zachowanych przedmiotów z materiału organicznego (drewno, skóra). Do najciekawszych należy, wydobyty z warstwy mierzwy kapelusz, wykonany z filcu.

W grudniu, w niewielkim wykopie kanalizacyjnym (należącym do wykonywanej sieci), zadokumentowano i zabezpieczono kilka szkieletów ze średniowiecznego cmentarza przykościelnego.

Wykopaliska archeologiczne podporządkowane były tempu robót inżynierskich; współpraca była w pełni zadawalająca. Bardzo ważne stanowisko dla poznania historii miasta i rozplanowania średniowiecznego miasta lokacyjnego. Większa część stanowiska zalega pod ruchliwą drogą krajową (ul. 17 Stycznia), która przy okazji prac kanalizacyjnych była modernizowana. Nie wydaje się możliwe, aby w tym rejonie, w najbliższym czasie prowadzono jakiegokolwiek prace ziemne, więc tym cenniejsze są zdobyte dotychczas informacje. Badania przyniosły dużą ilość zabytków kultury materialnej miejskiej od średniowiecza aż po czasy współczesne.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Ciechanowskich Studiach Muzealnych”.

Badania będą kontynuowane w miarę przedłużania i budowy planowanego kanału deszczowego.

CIECHANÓW, ul. Pułtуска, gm. *loco*, woj. ciechanowskie, AZP 43–62

- osadnictwo typu miejskiego (XV do XX w.)

Ratownicze badania wykopaliskowe w obrębie wykopu pod kolektor odprowadzający wodę deszczową (wykop o szer. 2,5 m) przeprowadzone przez mgr. Marka Piotrowskiego („EVIS” s.c.). Finansowane przez Miejski Zarząd Dróg i Mostów w Ciechanowie. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 100 m².

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Ciechanowskich Studiach Muzealnych”.

Badania będą kontynuowane w miarę przedłużania i budowy planowanego kanału deszczowego.